1. Kur'an'ın Tanımı

"Kur'an" kelimesinin menşei ve anlamı hususunda farklı yorumlar yapılmıştır. Bu kelime; türemiş veya türememiş, hemzeli veya hemzesiz oluşuna göre anlamlandırılmıştır:

Türememiş olduğunu söyleyenler, bunun Tevrat ve İncil gibi Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v.) inen kitaba verilen özel bir isim olduğunu savunurlar. Bu bakımdan ona belli bir sözlük anlamı vermezler.

Türemiş olduğunu söyleyenler de bu kelimenin hemzeli veya hemzesiz oluşu konusunda ikiye ayrılırlar:

Hemzeli olduğunu kabul edenlere göre Kur'an:

- "Toplamak" anlamına gelen اَلْقَرْءُ (el-kar'u) kelimesinden türemiştir. Geçmiş kitapların meyvelerini topladığı; müjde, korkutma, emir, yasak, kıssa, sure ve ayetleri bir araya topladığı için bu adı almıştır.

- "Okumak" anlamını taşıyan قَرَأَ (karae) fiilinden türemiştir.Bu fiil فُعْلَان veznine göre çekim yapılmış ve "Okunan bir kitap" adını almıştır.

Hemzesiz olduğunu kabul edenlere göre ise Kur'an:

- "Delil, burhan, ipucu" anlamına gelen قرينَةٌ (karine) kelimesinin çoğulu olan قَرَائِنُ (karain)'den türemiştir. Ayetleri muhteva, nazım, vezin, fasıla ve ahenk yönünden birbirine benzediği ve birbirine delil olduğu için bununla adlandırılmıştır.

- "Bir şeyi diğerine yaklaştırdı." manasındaki قَرَنَ (karane) fiilinden türemiştir. Sureleri, ayetleri ve harfleri birbirine yakın ve bitişik olduğu için bu ismi almıştır.[1]

İslam âlimlerinin çoğu Kur'an kelimesinin "okudu" anlamına gelen "karae" kökünden türediği görüşünü tercih etmişlerdir.[2]

Bir hidayet ve i'caz kitabı olan Kur'an-ı Kerim'in farklı tarifleri yapılmıştır. Bu tarifler yapılırken, Kur'an'ın sahip olduğu pek çok özelliklerden en önemlileri göz önünde bulundurulmuştur. Bu tariflerin en kapsamlı olanlarından bir kaçı şöyledir:

- "Kur'an, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) vahiy yoluyla indirilmiş, mushaflarda yazılmış ve ondan tevâtür yoluyla şüphesiz bir şekilde nakledilmiş olan kitaptır."

TARTIŞALIM

Kur'an'ın özellikleri ile onun türediği

toplamak,

okumak,

delil olmak,

bir şeyi diğerine yaklaştırmak gibi anlamlar arasındaki ilişkileri düşünüp arkadaşlarımızla tartışalım.

1 Zerkani, Menâhilu'l-İrfân, C. 1, s. 16-17; Ömer Çelik, Tefsir Usulü ve Tarihi, s. 29-30.
2 İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Usulü, s. 32.

• "Allah Teâlâ (c.c.) tarafından elçisi Hz. Muhammed'e (s.a.v) Arapça olarak indirilip bize tevâtüren nakledilen apaçık kitaptır."

• "Kur'an Hz. Muhammed'e (s.a.v.) vahiy yoluyla indirilmiş, mushaflarda yazılmış, tevâtürle nakledilmiş, tilavetiyle ibadet olunan mu'ciz bir kelamdır."[3]

Bu tarifler, birbirini tamamlayıcı mahiyette olup aralarında herhangi bir zıtlık ve çelişki yoktur. Yalnız son tarif, diğerlerinden daha kapsamlı ve muhteva bakımından daha geniştir. Bu tarifte Kur'an'ın beş önemli özelliği dile getirilmektedir:

• O, son Peygamber Hz. Muhammed 'e (s.a.v) vahyedilmiş bir kitaptır. Bu kayıtla onun, ilahi kaynaklı olduğu ifade edilmekte, diğer peygamberlere indirilen kitaplar ve Resulullah'ın (s.a.v.) söylediği sözler tarif dışında kalmaktadır.

• Kur'an mushaflarda yazılı bulunmaktadır. Peygamberimiz (s.a.v.) zamanında hurma kabuğu, deve kemiği, parşömen kağıdı vesaire gibi çeşitli yazı malzemelerine dağınık bir şekilde yazılmış, pek çok hafız tarafından ezberlenerek koruma altına alınmış ve daha sonra da mushaflarda çoğaltılan bu ilahi kelama hiçbir insan sözü karışmamıştır.

ÖĞRENELİM

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Kur'an-ı Kerim'i şöyle tarif etmektedir:

"Kur'an-ı Kerim:

- Vukû bulacak her türlü fitneye karşı insanı selâmete erdiren,

- Önceki toplumların haberlerini, sonrakilerin durumlarını, insanlar arasında meydana gelecek hâdiselerin hükümlerini ihtiva eden,

- Hak ile bâtılı tefrik eden, Mâlayâni olmayan, Kendisini terk eden azgını Cenab-ı Hakk'ın helak ettiği,

- Onun dışında hidayet arayanı Allah'ın (c.c.) dalalete düşürdüğü,

- Hak Teâlâ'nın (c.c.) sapasağlam ipi, zikr-i hakimi ve sırat-ı müstakimi olan,

- Kendisine bağlananların hiçbir zaman sapmadığı, onu söyleyen dillerin yanılmadığı, alimlerin kendisine doyamadığı,

- Çok tekrardan dolayı tâzeliğini asla kaybetmeyen, üstünlüğü ve mucizeliği asla nihayete ermeyen,

- Cinlerin, dinledikleri zaman; "**Gerçekten biz, hayranlık veren bir Kur'an dinledik.**" (Cin suresi 1. ayet) demekten kendilerini alamadıkları,

- Kendisiyle konuşanların doğru söylediği, onunla hüküm verenlerin isabet ederek adil davrandığı,

- Onu tatbik edenlerin ecir gördüğü,

- Ona çağıranın dosdoğru yolu bulduğu ilahi bir kelamdır."

(Tirmizi, Fedailü'l-Kur'an 14; Darimi, Fedailü'l-Kur'an 1)

3 Zerkani, Menâhilu'l-İrfân, C. 1, s. 17-19; Ömer Çelik, Tefsir Usulü ve Tarihi, s. 30.

• Kur'an, yalan üzere birleşmeleri aklen mümkün görülmeyen pek büyük bir topluluk tarafından zamanımıza kadar tevâtüren nakledilegelmiştir. Bütün sureleri, ayetleri ve kelimeleri bir ilahi vahiy olarak sabittir. Bu kitabın hiçbir ayeti kaybolmamış, hiçbir kelimesi değişmemiş ve bozulmamıştır.

• Kur'an, tilavetiyle ibadet olunan bir kitaptır. Onun dışında herhangi bir sözün tilavetiyle ibadet edilmiş olmaz. Kur'an; insanlığın, bir benzerini, hatta kısa bir suresinin benzerini getirmekten aciz kaldığı ilahi bir kelamdır. O, yüzyıllardan beri çeşitli ayetleriyle düşmanlarına meydan okuduğu hâlde, onun bir benzerini getiren olmamıştır ve olamamaktadır.[4]

SORALIM CEVAPLAYALIM

1. Kur'an kelimesinin lügat manaları nelerdir?
2. Kur'an'ın tarifi nasıldır?